

Мирјана Штефаницки
БЛАГОСЛОВ РЕЧИ

Прикази и представљања

Уредник
Зоран Колунџија

Рецензенти
Милијан Деспотовић
Миодраг Петровић

Предња корица
Слободанка Боба Перковић: „Плаво” – уље на платну

Задња корица
Мирјана Штефанички, 2016.

МИРЈАНА ШТЕФАНИЦКИ

БЛАГОСЛОВ РЕЧИ

Прикази и представљања

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

*Мојим унуцима
Луки, Михајлу и Андрији
с љубављу*

Сви смо ми упаковани савременици
и као писци и као „приказивачи”.
Ми, који пишемо, временом постајемо и
књижевни критичари,
представљајући дела других аутора.
Дакле, сви радимо све и у томе се крије посебна вредност
књижевне речи.

Ласло СИЛАЋИ

Нови Сад, децембар 2016.

РАСПЛЕТ МИСЛИ

СУДБИНА ПЕСМЕ И ЧОВЕКА

Директно из магацина, по пријатељској линији, као да је некаква тајна, дошла ми је до руке најновија књига новосадског Радничког универзитета „Радивој Ћирпанов”, збирка од стотину песама, десет писаца радника. Два дана касније показао сам је неким ауторима, јер је и сами нису видели.

А књига је добра и требало би да је има пун излог у књижарама. Први пут од досељења старих Словена на Балкан, па до данас, два песника (Гојко Јањушевић и Јасна Мелвингер), имали су храбрости да стану иза једне песничке генерације младих радника, службеника, војника, и да траже за њих исте критеријуме оцењивања као и за све друге који, равноправно и са претензијама, улазе у свет литературе.

Не могу да се овога пута не сетим другог једног почетка, једне панчевачке песничке звезде, Милета Бискупљанина, пружног радника, који је крупним, дечачким рукописом бележио стихове теглећи шине и прагове и на сопственим леђима, преко Београда, Панчева, Вршца усамљен као вук самац, сазидао себи пиједестал од седам ваљаних збирки, чланство у Савезу књижевника и достојно место у средини где ради и купује хлеб. Недостајао је том Бискупљанину целог живота један овакав раднички универзитет, једна воља да одржи клуб писаца, као што је то Јаснина, једна одлучност да гарантује за људе, као што то Гојко чини.

Ја смем да тврдим, после „100 ђесама” да Мирјану Б. Маруновић, Мурата Балтића, Радмилу Дивјак, Александра Живковић, Будимира Фрку, Мирјану Штефаницки, Драгана Смиљковића, Јелену Шаде, Олгу Наранчић и Ружену Миксат треба одмах, на првој седници управе, примити у Друштво књижевника Војводине, јер то заслужују. И могу да кажем, без претеривања, да су надрасли многе који годинама сивкасто чуче у списковима Савеза књижевника Југославије и за које сазнаш да су писци само кад се на конгресима или пленумима јаве за реч.

Остаје, међутим, збирка за чију се судбину искрено бојим. Уместо да се заспу критичари, да се одрже конференције за штампу, удари на сва звона о овом ваљаном подухвату, растуре књиге по предузећима где ти радници раде, одрже књижевне вечери...имам у руци нешто што се зове „100 ђесама” и погађам чијих, каквих, којих. Да ли народних? Да ли за певање? Или декламовање? Да ли за читање? А има места на насловној страни да се, макар ситно, упишу имена аутора. И бојим се, кажем, да та књига не остане у магацинима, да је не поједу црви и прашина, да се не умољча као многе друге књиге за које се мисли да су готове кад изађу из штампарије и стигну на сто уредника.

Књига није готова. Она тек почиње. Она има право да живи и мора да се нађе у свачијој руци. И критичаревој. И радниковој. И уредниковој. И у руци онога који није ни навикао да чита песме.

Ако многе старије писце није срамота да организују караване поезије, обијају друмове и беспућа, говоре своје стихове уз петролејке, па чак и свеће и продају своје збирке и збирке својих колега, нека то одмах сутра, рано ујутро, ураде и млади радници окупљени у збирци „100 ђесама”.

Јер дистрибуција, та матора фрајла наше издавачке делатности, целог живота мерка за кога ће поћи, сваком налази замерке, одбија просце.

А умре неудата и чедна.

Мирослав АНТИЋ

* ДНЕВНИК, Нови Сад
Недељно новосадско издање,
недеља, 14. јануар 1973.

ПРЕДГОВОР КЊИЗИ „СТО ПЕСАМА”

Аутори књиге, између две смене у фабричком погону, између једног и другог радног дана за писаћом машином у установи, између часова и праксе у средњој школи, за време одмора у касарни и у време излаза у град, нераздвојно другују са поезијом. Ненадокнадива самоћа у којој се рађа песма, састанци недељно једанпут, када се већ више од шест година чланови Књижевног клуба сакупљају на Радничком универзитету да би читали своје стихове и да би разговарали о тим стиховима и о књигама које воле, све оне књижевне вечери у Новом Саду, по средњим школама, по предузећима, по интернатима, по касарнама, као и гостовања у другим местима у Војводини, свуда где има љубитеља поезије или бар пажљивих слушалаца, младалачка понесеност снагом и лепотом песничке речи, радост због прве песме објављене у „Стражилову” или неком другом књижевном листу, све су то тренуци који имају богатог смисла и значења не само за ауторе и остале чланове Клуба, него и за средину у којој они живе и раде.

Десет песника презентираних овим избором међусобно се разликују. Опоре и скоро јетке песме Мирјане Б. Маруновић, загонетне, маштовито сажете слике Будимира Фрке, у основи романтична инспирација Мирјане Штефанички, младалачки загрцнуте исповести Мурата Балтића, суздржана, патинирана реч Јелене Шаде, трпко животно искуство у минијатурама Александра Живковића, језгровитост поет-

ског језика Радмиле Дивјак, топлина у сликању израза Руже-не Миксат, чар меког врањанског дијалекта, чији се трагови слуте у стиховима Драгана Смиљковића исписиване преко слика људи и предела идиличног завичаја, све су то улози са којима се ови песници равноправно укључују у онај талас нових гласова из кога се обнавља наша литература.

Проф. др Јасна МЕЛВИНГЕР

Нови Сад, 1972.

УЗ ИЗБОР СТИХОВА

РАДНО ВРЕМЕ НЕЖНОСТИ

Овај празнични број украсили смо са неколико латица стихова песника окупљених у клубу радника писаца Радничког универзитета „Радивој Ћирпанов” у Новом Саду.

То је оно најзрелије што смо нашли за последњих десетак година међусобног друговања тих људи из фабрика, канцеларија, ђачких учионица или са пензионерских клупа у парковима.

Било би неправедно и промашено говорити о рукописима између две смене, у предаху тутњаве погонских машина. Нису то неки случајни записи и вежбе писмености. Из поезије ових људи чита се једна солидна култура, мајсторство добрих клесара стиха, дуго печен и савладан занат, памет и осећајност и, што је најважније: припадање себи.

У групама се обично догађа да нека снажнија личност повуче за собом цео круг другова. Овде су они дивно различити, чине посебне светове, свако од њих је личност, као гране што расту из истог стабла, али свака је окренута својој страни света, својим бурама и присојима, својим годишњим добрима.

Десетак песника за десетак година. Није ли и то, само за себе, и празнике и радно време нежности.

Мирослав АНТИЋ

* ДНЕВНИК, Нови Сад
1. мај 1979. / стр. 3

Мирјана ШТЕФАНИЦКИ

ОЖИЉАК

*Ти си бол који никад није био рана
Ти си њлод који никад није био цвећ
Ти си вода која никад није била мајла
Ти си љубав која никад није била жудња
Ти си осећање које никад није њпризнало чежњу
Збој њоја си ожилјак који никад није био човек*

* ДНЕВНИК, Нови Сад
1. мај 1979. / стр. 11

„А ПОСЛЕ ЋЕ БИТИ КАО ПРЕ...”

Мирјана Штефанички
„Прелет птица небом лиманским”

Чему писање, поезије, песници; чему блажена лепота у овом оскудном добу, питали су се многи пре нас, наравно питаће се унедоглед све дотле док буде буђења љубави, живота, док буду свањивале нове зоре, док се буду јављале зраке новог сунца, док буде расипања плодова и семења сибирског бреста, међу дрворедима у Новом Саду... док буде прелета птица преко романтичних Лимана... док будемо препознавали љубав кроз додире, прстима, кроз погледе, кроз трепавице... То су теме, то је мотивација којом је Мирјана Штефанички премрежила нову збирку песама *„Прелет птица небом лиманским”*... *„А после ће бити као пре”*...

Песникиња живи за тренутак, за песму, за вечност, *„а после ће бити као пре”*, биће како ће бити... важно је да се покрене енергија вредности, *„очи да се догледају”*... Птице су високо, њихов је лет видљив, тамо, небом лиманским... Оно што је утемељење и што ослобађа ову поезију од патетичних и хедонистичких рукаваца јесте Мирјанин аскетски однос према позиву, певању, мишљењу, јесте морална и естетска снага и карактер који је изградила у књигама, свакако у минулом протеклом животу и бићу...

„Живим, пишем, радим, бесконачно, с њуно енергије, њуним срцем, радим што с њој њуном њосвећеношћу, сликам сан,

у висинама којима ѝрийадам” – како сама каже поетеса. Следи добре своје емоције, песничке слике...

Новом песничком књигом Мирјана Штефаницки испи-сује нову страницу, продубљује, сензуалност, симболику, рефлексивне назнаке, чулне пулсације, именује конкретно и неименовано у својем већ заокруженом поетском лирском опусу, говори о достојанству човека и самим тим достојна је уважене пажње...

Рале НИШАВИЋ

(рецензија у књизи

Прелећ ѝијица небом лиманским)

Нови Сад, фебруар, 2014.

ЗАПИС О МИРЈАНИ ШТЕФАНИЦКИ

Певање је врста бриге о бићу. Али не бриге која ће га учинити бољим него што јесте. Не. То је брига о самом *esse*, његовом супстанцијалном постојању. А то, пре свега, значи да се биће сачува од не-бића.

Ова идеја присутна је у целој збирци песама *Нейреболнице* Мирјане Штефаницки. Певати да би се гласом песме надгласао глас смрти. Или, другачије: песма је омча о врату смрти. Опело смрти.

Песма је потпуна афирмација живота. Или, највише: песма је сам живот.

Мирјана Штефаницки певањем по други пут дарује живот своме сину.

За разлику од толиких песника који су певали о учешћу младића у рату – од Калина и Тиртеја из VII века пре нове ере до, на пример, Тракла и Црњанског – ова песникиња не жели да изговори реч *йоѝибија*. Јер, као што је певао немачки песник Штефан Георге, *Kein Ding sei wo das Wort gebracht*, тамо где нема речи за неку ствар, нема ни те ствари.

Тако песма Мирјане Штефаницки има спасилачку снагу: штити биће од његове пропасти. Песма је гласно изговорено *Не* смрти.